

SIIPIRIKKO 1/88

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

PONTT

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Miettinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Juha Suomalainen Paiholansairaala G 5 80850 Paihola
puh 894351/259

Rahastonhoitaja: Ari Tanskanen Ahmankatu 34 80120 Joensuu
puh 122009

Muut hallituksen jäsenet: Kimmo Koskela Iiksenvaara 80260 Joensuu
puh 33397, Inkeri Ovaskainen Hirventie 11 80230 Joensuu puh 32848,
Rauni Piironen Koulukatu 10 B 22 80110 Joensuu puh 24148, Jouni
Pursiainen Hiiliruukinkatu 5 A 20 80260 Joensuu puh 825520

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen (vastaava toimittaja), Juhani
Hyttinen

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1988 on 45 mk (opis-
kelijat, alle 25 v. 33 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1988 45 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./FL 119 80101 Joensuu.

Kansi Pensastasku naaras (Valokuvannut Hannu Eskonen)

SIISÄLLYSLUETTELO

Sivu

Höytiäisen kanavan lintuasema 1987: Juha Miettinen & Ari Latja ..	3
Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1987: Hannu Lehtoranta	13
Yölaulajat 1987: Markku Halonen	24
Tiedonantoja	26
PKLTY r.y. tiedottaa	29
Vol 1987	32

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

HÖYTIÄISEN KANAVAN LINTUASEMA 1987

Juha Miettinen & Ari Latja

Rengastustoiminta Höylaksella jatkui edelleen aktiivisena vuoden 1987 aikana. Keväällä päästiin testaamaan raivattua lietettä uusilla kahlaajakatiskoilla. Pyyntitulokset olivat verrattain laihoja; tulevina vuosina selviää johtuiko se lietteen koosta (1,5 ha) vai eikö kahlaajien kevätpyynti ole kuin poikkeuksellisinä keväinä (esim.v.1985) todella kannattavaa. Syksyn pyynti jäi testaamatta Pyhäselän pinnan noustua lähes ennätyskorkeuteen. Vakioverkoissa riitti keväällä lintuja paremmin kuin edellisenä vuonna, mutta ei sentään ennätyskevään 1985 malliin. Sen sijaan elojen ja syyskuussa rengastuksia kertyi paremmin kuin koskaan. Tosin vastaavasti lokakuu oli edellisvuosia vaisempi. Vuoden rengastusten yhteismäärä (6482) oli hieman edellisvuotta (6317) parempi. Rengastuspäiviä kertyi yhteensä 155 (v.86 167), joista 19 (27) oli talvivakiopyyntiä, 114 (117) vakioverkkopyyntiä ja 7 (6) pesäpoikasia/tai emorengastuspäiviä. Lisäksi syksyllä alkaneen tiaisten yöpymistutkimuksen pönttökierroksia tehtiin 11. Keväällä oli yhtenäinen pyyntijakso 30.4.-5.6. ja syksyllä lähes yhtenäinen 2.8.-27.10. Rengastajat, rengastuspäivien lukumäärä ja rengastus- sekä kontrollimäärät selviävät taulukosta 1. Avustajina toimivat seuraavat: MH (11), PH (3), TK (1), HKo (6), HKä (16), AL (3), JM (4), KM (5), ON (1), AP (1), AT (37), AVo (1), PZ (5).

Kahlaajien rengastusluvut olivat niukkoja, kuvassa suosirri (Valok. Hannu Eskonen)

Rengastukset ja kontrollit

Rengastus- ja kontrollimäärät päivittäin ovat kuvassa 1. Kuten edellisessä vuonna eniten lintuja tuli verkkoihin syyskuussa; myös elokuu oli ennätysstateista huolimatta paras tähänastisista. Lajikohtaiset rengastus- ja kontrollisummat on esitetty taulukossa 2. Kymmenen eniten rengastettua lajia ja niiden rengastussummat on esitetty taulukossa 3. Edellisvuoteen verrattuna tapahtui lajien järjestyksessä melkoisia muutoksia. Pajulintu ja hömpä olivat edelleen ylivoimaisesti runsaslukuisimpia, mutta muuten heikon vaelluslintusyksyn johdosta vaelluslintulajeja oli listalla vain 2 (v.85 7!).

Kevät

Jo toukokuun alussa uudet kahlaajakatiskat osoittivat tehonsa -niittykirvisten pyynnissä. Kahlaajia sensijaan ei mainittavasti pyydiksiin kävellyt; ehkä niillä oli liian kiire pohjoiseen. Verkkoihin puuttui keväällä kerttuja ja fyllareita normaalisti, mutta sinirintoja tavallista vähemmän. Oma lukunsa olivat lehtokertut ja harmaasiepot, joiden muutto myöhästyi pitkälle kesäkuun puolelle. Kevään mielenkiintoiset verkkovieraat olivat viitakerttunen ja idänuunilintu.

Lehtokerttujen muutto myöhästyi kesäkuun puolelle (Valok. Hannu Eskonen)

Metsäkirvinen, yksi poikanen rengastettiin (Valok. Hannu Eskonen)

Pesintäaikaiset rengastukset

Pesäpoikasten ja emolintujen rengastus oli hieman edellisvuotta tehokkaampaa keskittyen lähinnä pönttölintujen ja rastaiden rengastukseen (ks. taulukko 4). Lajisto oli selvästi aikaisempia vuosia monipuolisempi.

Taulukko 4. Pesäpoikas- ja emolinturengastukset/kontrollit 1987.

		pesäpoikasia	emolintuja
Lehtopöllö	Str alu	3	2
Metsäkirvinen	Ant tri	1	-
Pikkulepinkäinen	Lan col	2	2
Räkättirastas	Tur pil	20	-
Punakylkirastas	Tur ili	41	1
Kirjosieppo	Fic hyp	82	39
Harmaasieppo	Mus str	4	1
Hömötiainen	Par mon	7	-
Talitiainen	Par maj	39	8
Sinitiaainen	Par cae	4	-
Pajulintu	Phy lus	4	1
Lehtokerttu	Syl bor	1	-
Ruokokerttunen	Acr sch	5	1
Peippo	Fri coe	14	1
Punavarpunen	Car ery	5	-
Keltasirkku	Emb cit	3	1
Pajusirkku	Emb sch	5	2
		240	60

Sirittäjistäkin kertyi mukavasti rengastuksia syksyllä (Valok. Hannu Eskonen)

Syksy

Heinäkuun parilla rengastuskerralla saatiin jälleen yksi kultasirkku. Elokuun alussa verkkoihin tarttui aikaisempaa enemmän viitakerttusia, mutta vähemmän rytikerttusia. Fyllarit olivat viime vuotiseen tapaan elokuun mielenkiintoisimpia rengastettuja: kaksi idän- ja yksi lapinuunilintu, joista kaksi samalta verkkokierrokselta! Asemalle uusina lajeina rengastettiin jouhisorsa, käki, lapinsirkku, kaksi pikkusirkkua ja heinäkurppaa. Molemmat kurpat olivat nuoria lintuja. Jos muutkin Joensuun tienoilla ennätysrunsaana havaituista heinäkurpista oli nuoria, on ainakin jossain pesintä onnistunut hyvin. Pikkusirkkujen runsaus oli ilmeisesti seurausta ennätysrunsaasta pesinnästä pohjoisessa. Kuitenkin useimpien lajien pesintä lienee sunnut sadekesänä heikosti; erityisen vähissä olivat harmaasiepot, sinirinnat ja pohjansirkut.

Vaelluslinnut

Pöllöt olivat lähes kateissa. Rengastuksia saatiin vain helmi- (4) ja hiiripöllöstä (1). Myös tikkojen vaellus oli vaisua; kaikkien kolmen tikkalajin rengastusmäärät olivat edellisiä vuosia pienemmät. Loppusyksyllä rengastajia piristivät 4 pähkinänakkelia, joista kolme jäi talveksi ruokintapaikalle. Pyrstöiaisia rengastettiin vain kahtena päivänä lokakuun lopussa ja määrät oli ainoastaan murto-osa edellisvuotisista summista.

Käpytikoilla oli jonkinlainen vaellus (Valok. Hannu Eskonen)

Hömötiainen, jälleen voimakas vaellus (Valok. Hannu Eskonen)

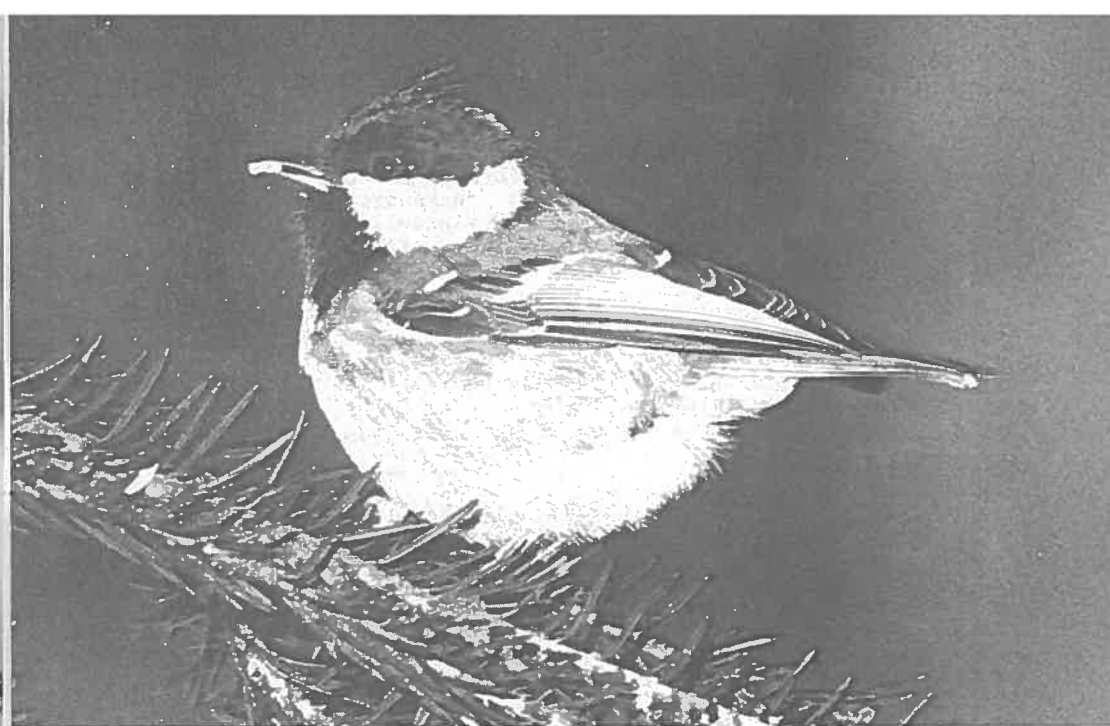
Hömötiainen oli jälleen syksyn ehdoton massalaji: 1700 rengastusta eli edellisvuotinen ennätys rikottiin (1435). Vaelluksen ajoittuminen oli hyvin erilainen kuin edellisenä vuonna, jolloin oli jyrkähkö huippu elo- syyskuun vaihteessa. Nyt hyviä hömppäpäiviä riitti koko syyskuulle. Parhaat rengastuspäivät olivat 5. ja 6.9. (81), 10.9. (86), 14.9. (100), 16.9. (75), 17.9. (96), 20.9. (92), 21.9. (174), 22.9. (133) ja 27.9. (77). Lapintiaisrengastukset ovat laskusuunnassa: 5 reng (v.86 8, v.85 19). Töyhtötiaiset olivat selvästi liikkeellä. Rengastuksia kertyi peräti 13 (v.85 2, v.86 0). Havainnot talviruokintapaikoilta eripuolilta P-Karjalaa kertovat töyhtäreitä ilmestyneen uusille alueille. Kuusitiaiset olivat lähes kateissa: vain 2 rengastettua. Sini- ja talitiaisvaellus oli vaisua. Rengastuksia kertyi selvästi vähemmän kuin edellisinä vuosina; sinitiaisia jopa vain kuudesosa syksyn 1985 määrästä.

Puukipijä oli aseman verkoissa todellinen harvinaisuus; jälleen vain yksi rengastus!

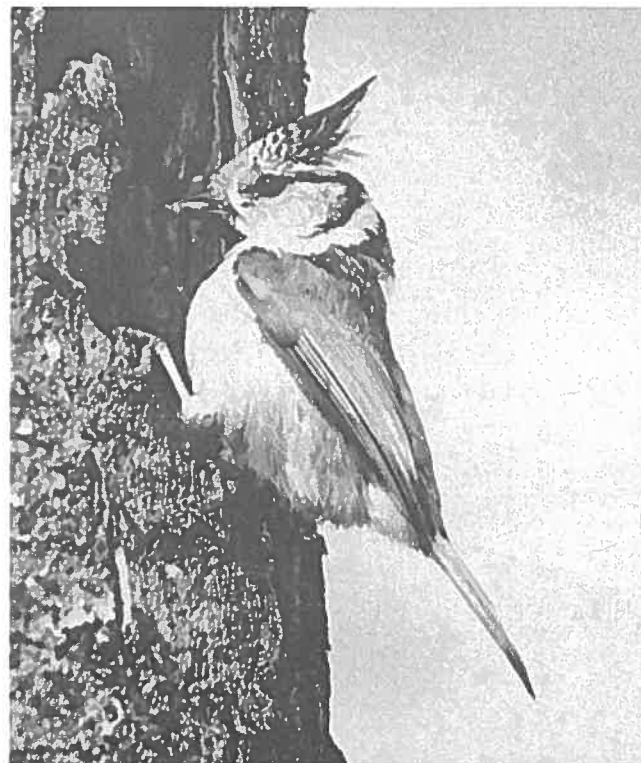
Närhien liikehdintä oli vielä edellisvuotistakin heikompaa; vain 1 rengastus!

Myös urpiaisella oli heikko vaellus. Rengastusmäärä oli ainostaan 21 (v.86 236, v.85 541). Tosin osittain rengastusmäärää huononsi verkko-paikat valloittanut vesi, jolloin urpot ei pyörineet loppusyksyllä niin matalalla kuin tavallisesti. Vähäisten urpiaisten joukkoon ei osunut yhtään tundraurpiaista. Vihervarpusia liikkui Höylaksella taas normaalisti edellisvuosien hiljaiselon jälkeen.

Punatulkuja vaelsi niukasti vielä lokakuussa, mutta ruokintapaikoille ilmestyi marraskuun loppupuolelta alkaen yhä uusia parvia.

Kuusitiaiset olivat kateissa, mutta töyhtötiaiset selvästi liikkeellä (Valok. Hannu Eskonen)

Mielenkiintoisimpia kontrolleja

Neuvostoliitossa rengastettuja hömötiaisia kontrolloitiin peräti 5. Valitettavasti vielä edellisvuotisistakaan ei ole tullut tietoja, mutta todennäköisesti hömpät on saaneet renkaansa Laatokan rannalla sijaitsevalla lintuasemalla. Syksyllä Höylaksella rengastetuista hömpistä on viisi löytöä: Sipoo, Leppävirta, Juuka ja kaksi Haliakselta. Punakylki- ja räkättirastas: Useita Höylaksella rengastettuja löydetty Ranskasta.

Lehtopöllö: Kaksi Liperissä pesäpoikasina rengastettua kontrolloitu (samasta poikueesta!).

Punarinta on kontrolloitu Latviassa.

Pyrstötiaisia on kontrolleja Hangosta (6 yks.) ja Liettuasta (4), josta löytyi myös rautiainen.

Muita havaintoja

Harvinaisuuksien osalta vuosi 1987 oli edellisvuotta kiinnostavampi Höylas:lla. Kevätpuolen mielenkiintoisimpia olivat allihaahkat (50+1+4!!), 8 etelänkiislaa, 20 isosirrin parvi ja useat lapintiirat. Syksypuolen parhaat lajit olivat kirjosiipiunarit (1r+3 havaittua), idäntiltaltti (1r + tod.näköisiä ain. 3), lapin- (1r) ja idänuunarit (3r), heinäkurppa (2r + hav.lähes päivittäin), pikkusirkut (2r+1 hav.) sekä maakotka. Havaintoja ei ole vielä käsitelty rariteettikomiteassa.

Keväällä ilahduttivat useat lapintiirat (Valok. Hannu Eskonen)

Taulukko 1. Rengastajat, rengastus- ja kontrollisummat sekä rengastuspäivien lukumäärä 1987.

	reng	kontr	yht	pv
Juha Miettinen	4457	899	5356	124
Jouko Tiussa	760	247	1007	47
Ari Latja	530	79	609	2
Mauri Leivo	467	41	508	7
Anssi Vähätalo	221		221	3
Markku Alanen	36	23	59	4
Jouni Pursiainen	11	18	29	3

	6482	1307	7789	190 (osittain samoina pv:nä)

Taulukko 2. Rengastukset ja kontrollit 1987 sekä rengastukset 1984-87

	Kevät	Syky	Yht.	Kontr. 1984-87		Kevät	Syky	Yht.	Kontr. 1984-87			
Sintorsora Ana pla	-	1	1	-	4	Peukaloineen Tro bro	-	2	-	9		
Jouhisorsa Ana acu	-	1	1	-	1	Räkättirastas Tur pil	23	152	175	8	326	
Tavi Ana ore	-	2	2	-	7	Laulurastas Tur phi	5	12	17	1	54	
Heinästavi Ana que	-	-	-	-	1	Punakylkirastas Tur ill	56	74	130	13	289	
Varpushaukka Acc nis	1	3	4	-	12	Mustarastas Tur ner	-	-	-	-	2	
Lehtohuitti Por por	-	-	-	-	2	Kivitasku Oen oen	1	1	2	-	6	
Talvaanvuohi Gal gal	-	-	-	-	2	Pensaastasku Sax rub	4	8	12	-	63	
Heinäkurppa Gal med	-	2	2	-	29	Leppälintu Pho pho	19	47	66	18	133	
Jänkärkurppa Lym min	-	1	1	-	2	Sitakielinen Lus	-	-	-	-	1	
Lehtokurppa Soc rus	-	-	-	-	29	Sinrinta Lus sve	19	38	57	29	263	
Tylli Cha hia	-	-	-	-	1	Punarinta Eri rub	13	109	122	10	439	
Valkokisko Tri neb	-	1	1	1	2	Pensaasirkkalintu Loc nae	35	188	223	53	731	
Liro Tri gla	10	5	15	1	70	Ruokkертtunen Acr sch	-	1	1	8	13	
Pikkusirpi Cal min	-	-	-	-	2	Viitkертtunen Acr dum	-	1	1	4	14	
Lapinsirpi Cal tem	-	-	-	-	4	Rytikerttunen Acr sci	-	-	-	4	2	
Kuovisirpi Cal fer	-	-	-	-	1	Kultarinta Hip iot	8	95	103	23	358	
Suosirri Cal alp	10	-	10	-	88	Lehtokerttu Syl bor	-	3	3	-	14	
Jänkäsirpiäinen Lim fal	-	-	-	-	8	Mustapäkkerttu Syl atr	-	-	-	6	141	
Suokukko Phi pug	1	-	1	-	44	Pensaaskerttu Syl com	11	21	32	6	141	
Käki Cuc can	-	1	1	-	1	Hernekerttu Syl cur	11	98	109	21	341	
Hiiripöllö Sur ulu	-	1	1	-	5	Pajulintu Phy lus	401	1633	2034	252	5345	
Varpuspöllö Gla pas	-	-	-	-	7	Tiltilatti Phy col	3	47	50	6	244	
Lehtopöllö Str alu	3	-	3	3	4	Idäntiltaltti Phy col tri	-	1	1	-	1	
Helmpöllö Aeg fun	-	4	4	1	29	Siruttaja Phy sib	-	5	24	29	3	56
Kehrääjä Cap eur	-	1	1	1	2	Idänuunilintu Phy des	1	2	3	-	3	
Tervapääsky Apu apu	-	4	4	-	6	Lapinuunilintu Phy bor	-	1	1	-	3	
Käpytikka Den maj	7	9	16	47	62	Kirjosiipiunilintu Phy ino	-	10	10	-	108	
Valkoselkätikka Den leu	-	4	4	3	34	Hämsäsiipio Mus str	2	31	33	-	190	
Pikkutikka Den min	-	1	1	-	10	Kirjosieppo Fic hyp	76	98	174	38	373	
Pohjanitikka Fic tri	-	1	1	-	10	Pikkusieppo Fic par	-	-	-	-	26	
Känpilka Jyn tor	1	3	4	4	16	Rautiainen	-	-	-	-	4	4
Kiuru Ala arv	-	-	-	-	1	Keltävästärkki Mot fla	3	10	13	1	170	
Naarapääsky Hir rus	-	55	55	1	148	Västärkki Mot alb	7	10	17	4	72	
Räystäpääsky Del urb	-	48	48	-	88	Metsäkirkvinen Ant tri	5	63	68	4	166	
Törmöpääsky Rip rip	-	8	8	-	26	Niittykirkvinen Ant pra	37	76	113	9	230	
Kuhankeltäjä Ori ori	-	-	-	-	2	Lapinkirkvinen Ant cer	-	2	2	-	5	
Varis Cor nix	1	-	1	-	2	Tilhi Bom gar	-	16	16	-	30	
Harakka Fic pic	-	-	-	-	1	Pikkulepinkäinen Lan col	3	23	26	7	104	
Närhi Gar gla	-	-	-	-	1	Lapinheräkki Lan exc	-	10	10	-	36	
Taltilainen Par maj	50	152	202	256	823	Peippo Fri cce	70	36	106	40	296	
Sinttilainen Par oae	3	38	41	32	563	Järripeppo Fri mon	14	7	21	2	3	
Kuusilainen Par ate	-	2	2	-	59	Vihreäpeippo Car chl	-	8	222	230	4	606
Tyhtötilainen Par eri	-	13	13	1	15	Vihreävarpunen Car api	-	22	22	-	1004	
Lapintilainen Par cin	-	5	5	-	32	Urpainen Car mea	-	-	-	-	69	
Hömötilainen Par mon	12	1688	1700	260	3831	Tundraurpainen Car hor	-	-	-	-	2	27
Pyrstötiaisen Aeg cau	-	23	23	7	1079	Punavarpunen Car ery	4	8	12	2	27	
Pähkinäkakeli Sit eur	-	4	4	12	6	Punavarpunen Car ery	31	52	99	54	749	
Puukitipiä Cer tam	-	1	1	-	9	Keltasirku Emb eit	4	-	4	-	16	
						Kultasirku Emb aur	-	1	1	-	3	
						Pikkusirku Emb pus	-	2	2	-	2	
						Pohjanirku Emb rus	-	10	10	1	86	
						Pajusirku Emb sch	33	78	111	63	680	
						Lapinsirku Cal lap	-	1	1	-	1	
						Yhteensä	1016	5451	6483	1302	21164	
						Lajeja	45	75	83	44	101	

Taulukko 3. Kymmenen eniten rengastettua lajia 1984-87

	1985	1986	1987	1984-87			
1. Phylus	2113	Parmon	1435	Phylus	2034	Phylus	5345
2. Carnea	730	Phylus	1021	Parmon	1700	Parmon	3831
3. Parmon	641	Aegcau	420	Carspi	230	Aegcau	1079
4. Aegcau	636	Pyrpyr	418	Acrsch	223	Carnea	1004
5. Carspi	344	Parmaj	341	Parmaj	202	Parmaj	823
6. Parcae	282	Embsch	317	Turpil	175	Pyrpyr	750
7. Parmaj	238	Carnea	242	Fichyp	174	Acrsch	731
8. Pyrpyr	233	Acrsch	198	Erirub	122	Embsch	680
9. Embsch	178	Parcae	192	Turili	130	Carspi	606
10. Acrsch	155	Erirub	177	Antpra	113	Parcae	563

PÖLLÖJEN PESINTÄ POHJOIS-KARJALASSA 1987

Hannu Lehtoranta

Kehitys pöllöhavainnoinnissa jatkui suotuisasti. Havaintonsa palautti 36 havainnoijaa (v.-86 35). Lisäksi lomakkeilla oli mainittu ainakin noin 30 muun henkilön nimeä. Edellisvuotiseen tapaan atlatukseen ilmoitettuja havaintoja on työläästi kerätty täydentämään aineistoa. Oman kortensa kehoon kantoivat seuraavat pöllölomakkeen palauttaneet henkilöt: (suluissa tarkastettujen pönttöjen ja isojen luonnonkolojen määrä):

Ahola Pentti (11), Erola Reijo (15), Halonen Markku (22), Holmström Heikki, Myttinen Juhani, JUUAN LINTUHARRASTAJAT (Halonen Jari+Henna, Lehtoranta Hannu+Aila, Lehtoranta Jouni&Jukka, Kirjavainen Harri)(161), Järvinen Paavo (114), Karttunen Lauri, Komu Risto, Kontkanen Harri (4), Korhonen Veikko (23), Koskela Kari, Koskela Kimmo (101), Kämäräinen Harri (8), Lappi Esko (18), Leivo Mauri, Martiskainen Jarmo (6), Martiskainen Kimmo (13), Miettinen Juha (106), Ollilainen Pertti, Parviainen Ari, Piironen Hannu ja Matti, Pusa Ueli (37), Ruokolainen Kalle (2), Sihvon Markku (20), Suomalainen Juha (70), Tanskanen Ari (10), Tanskanen Timo, Timonen Pentti (1).

Tutkimustehokkuus:

Tutkimuksen piiriin kuuluvien pönttöjen määrä lisääntyi yli 150 pöntöllä. Nyt tarkastettiin 706 pönttöä (v.-86 539). Tarkastettujen luonnonkolojen määrä kaksinkertaistui kun koloja koputeltiin 232 puussa (v.-86 103). Lisäys koostuu pääosin kääytikan kokoa olevista koloista, joista haettiin varpuspöllöä.

Telkänpönttöihin kurkisteltiin edellisen vuoden tapaan noin 250 kohteessa. Vanhoja variksen ja harakan pesiä tarkastettiin noin 300, mikä on selvästi entistä enemmän (noin 100 v.-86) ,ja isoja risupesäiä 265 kpl (v.-86 238).

Edellisvuoden lamasta nousiin pöllönkuunteluissa jopa vuoden 1985 enätyslukujen yli. Nyt kuunneltiin 2853 km ja pysähdyksiä oli 1404 pisteessä (v.-86 1193/599).

Tutkimustehokkuuden jakaantuminen kunnittain on esitetty taulukossa 1. Huonoiten tutkittuja kuntia ovat lähinnä petolintututkimuksen mustaksi aukoksi vajonnut Outokumpu, Polvijärvi, Tohmajärvi, Tuupovaara ja Värtsilä. Pinta-alaansa nähden myös Ilomantsin ja Lieksan luvut ovat vielä vaatimattomia.

Ravintotilanne:

Läänin pohjoisosissa, erityisesti Juuassa, koettiin yllättävä myyrätilanteen paraneminen. Edellisvuonna myyrät olivat Juuassa nollilla, eikä pöllöjä tavattu pesivänä yhtäkään. Kun tyhjästä myyräkannat nousivat lähes huippuunsa ja se toi runsaasti pesiviä pöllöjä. Pönttötarkastusten perusteella näytti, että etenkin metsämyyriä oli runsaasti, ja samansuuntainen oli tilanne peltomyyrällä.

Kiteen suunnalla myyriä oli myös runsaasti. Pääosassa sielläkin näytti olevan metsämyyrät. Muualla Pohjois-Karjalassa elettiin melko hyvää nousukautta, eikä missään osissa länniä ilmeisesti ollut katoalueita. Oman lisänsä pöllöjen ravintotarjontaan toi metsäsopuli, jota esiintyi monin paikoin. Havaintoja tuli ainakin Juuasta, Ilomantsista ja Kiteeltä.

Pöllönpesien pohjia kerättiin ahkerasti, joten odotettavissa on tarkempi analyysi tarjolla olleesta ravintojakaantumasta. Ravintaselvitys julkaistaneen lähitulevaisuudessa.

Puukiipijä, vähälukuisimpia vaeltajia Höylaksella (Valok. Hannu Eskonen)

Taulukko 1. Pohjois-Karjalassa v.1987 tarkastettujen pönttöjen + luonnonkolojen määrät kunnittain, sekä pöllönkuunteluretket. Selitykset: VP = viirupöllö (pöntöt+luonnonkolot), LP = lehtopöllö, HP = helmipöllö, VaP = varpuspöllö, TP = telkänpönttö, (joita ei ole huomioitu yhteensä sarakkeeseen). Pöllöretkien kohdalla luvut vasemmalta oikealle ovat retkien yhteismäärä/yhteispituus/kuuntelukertojen määrä.

Tarkastetut pöntöt ja kolot sekä kuunteluretket

	VP	LP	HP	VaP	TP	Yhteensä	Pöllöretket
ENO	8+0	2+0	21+0	1+0	60	32+0	3/75/30
ILOMANTSI	5+0	-	13+0	-	90	18+0	1/15/5
JOENSUU	6+0	10+0	5+0	-	2	21+0	8/57/31
JUUKA	22+3	2+0	83+18	7+25	20	114+46	11/443/252
KESÄLAHTI	1+0	2+0	10+0	-	-	13+0	8/192/113
KIIHT.VAARA	26+0	6+0	35+0	0+5	5	67+5	8/207/94
KITEE	9+5	25+0	80+30	0+62	10	114+97	2/77/38
KONTIOLAHTI	32+2	20+0	25+10	0+10	7	77+22	20/416/157
LIEKSA	7+0	-	14+0	-	19	21+0	2/33/12
LIPERI	15+0	24+0	41+5	0+30	1	80+35	10/267/155
NURMES	3+0	-	28+3	0+2	10	31+5	7/175/90
OUTOKUMPU	-	-	-	-	-	-	1/15/8
POLVIJÄRVI	-	3+0	3+1	1+0	-	7+0	1/30/20
PYHÄSELKÄ	16+0	35+0	11+0	-	2	62+0	12/250/123
RÄÄKKYLÄ	7+3	12+0	14+0	-	5	33+3	5/138/64
TOHMAJÄRVI	-	1+0	-	-	-	1+0	3/200/87
TUUPOVAARA	6+0	-	-	-	-	6+0	1/54/18
VALTIMO	1+6	1+0	7+8	0+5	8	9+19	9/168/85
VÄRTSILÄ	-	-	-	-	-	-	3/51/22
Yhteensä	164+19	143+0	390+75	9+139	239	706+232	115/2853/1404

Pesinnästä:

Pöllövuosi 1987 jää historiaan vuonna 1973 alkaneen pöllötutkimuksemme yhtenä parhaimmista vuosista. Pöllöreviirien määrä oli 455, mikä on toiseksi suurin määrä. Enemmän reviirejä on todettu vain vuonna 1985, jolloin lukumäärä oli 515. Pöllöpesintöjä saatiin selville peräti 209, mikä on selvästi uusi ennätys. Lajien välinen runsausjärjestys oli helmipöllö, sarvipöllö, viirupöllö, lehtopöllö, lapinpöllö, suopöllö, huuhekaja, varpuspöllö ja hiiripöllö.

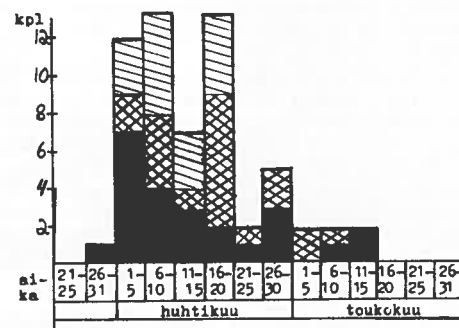
Pesintöjä todettiin koko läänin alueella, mutta selviä painopistealueita olivat Kiteen ja Juuan alueet. Pesintätulos oli huuhekajaa lukuunottamatta hyvä kaikilla lajeilla. Pesinnän tunnusluvut olen entisestään poiketen koonnut taulukkoon 2. Tämä toivottavasti parantaa lajikohtaisten katsausten luettavuutta.

Katsaus eri lajien pesintään vuonna 1987

Helmipöllö: Helmipöllöä tavattiin melko tasaisesti eri puolilla läänin. Eniten pesintöjä varmistettiin Juuassa ja Kiteellä. Kaikkiaan helmipöllöreviirejä todettiin 273, joista pesintä varmistettiin 90 tapauksessa (v.-86 85/30).

Taulukko 2. Pöllöjen pesintää ja pesintätulosta kuvaavat arvot Pohjois-Karjalassa v.1987. Suluisissa havaintojen määrä.

	Huuhekaja	Lehtopöllö	Lapinpöllö	Viirupöllö	Sarvipöllö	Suopöllö	Helmipöllö
Munamäärä	3,00 (n=1)	4,09 (n=11)	4,00 (n=1)	3,24 (n=21)	4,71 (n=7)	7,00 (n=1)	5,26 (n=69)
Kuoriutuneita poikasia	3,00 (n=1)	3,17 (n=6)	4,25 (n=4)	3,05 (n=19)	3,80 (n=5)		4,62 (n=60)
Rengastusikäisiä poikasia		3,17 (n=6)	3,00 (n=7)	2,90 (n=20)	3,50 (n=12)	3,33 (n=3)	3,86 (n=66)
Lentopoikasia		3,17 (n=6)	2,86 (n=7)	2,81 (n=21)	3,63 (n=24)		3,71 (n=58)
Tuhoutuneita kpl. M=munavai. P=poik.v.	1P	4M		2M 1P	1M	1P	7M 6P
Poikasia/aloitettu pesintä(=al.muninta)	0 (n=1)	1,90 (n=10)	2,86 (n=7)	2,45 (n=24)	3,48 (n=25)	2,33 (n=3)	3,03 (n=71)

Kuva 1. Helmipöllön pesinnän ajoittuminen v.1987 viiden päivän jaksoissa. Pylväikkö kuvaa ensimmäisen munan munimisajan kohtaa. Tarkkuus + 3 vrk. N = 59.

Pesintätulos jäi hieman edellisvuotta huonommaksi (taulukko 2). Tuhoutuneita pesintöjä oli 13, mikä on 14% aloitetuista pesinnöistä. Munamäärän vaihteluväli oli neljästä kahdeksaan. Pesintöjen alkamisajankohdasta määritettiin entiseen tapaan (Lehtoranta 1986) käyttäen hyväksi poikasilta mitattuja siipimittoja. Menetelmää testattiin muutaman tarkasti seuratun pesinnän avulla. Pesinnän aloitus keskittyi melko selvästi huhtikuun 1-20 päivän välille. Edellisvuodesta poiketen useita pesintöjä aloitettiin myös toukokuun puolella (kuva 1). Kuvasta 1 voidaan todeta läänin pohjoisosien helmipöllöjen aloittaneen pesintänsä melko aikaisin, mutta toisaalta

aloittajia on löytynyt vielä pitkälle toukokuuhun. Läänin eteläosien helmarit aloittivat pesinnän huhtikuun alkupuolella eikä siellä todettu myöhäisiä aloituksia ollenkaan. Koko läänin muninnan aloituksen mediaanipäiväksi tulee 15.4. (v.-86 11.4. ja v.-85 17.4). Pesinnästä 67 oli helmipöllön pöntöissä, 7 lehto/viirupöllön pöntöissä, 5 luonnonkoloissa, 4 kottaraispöntöissä ja 7 telkänpöntöissä. Helmipöllöille asetettujen pönttöjen ja sopivien luonnonkolojen asumisprosentiksi muodostuu 15% (v.-86 8%). Helmipöllön poikasia rengastettiin ennätyselliset 248 ja lisäksi 64 naarasta. Lisäksi kontrolloitiin 3 naarasta. Esko Lappi kontrolloi Lieksassa Kimmo Koskelan v.1986 Rääkkylässä pesäpoikasena rengastaman naaraan.

Lehtopöllö: Lehtopöllöjen määrässä yllettiin toiseksi parhaaseen tulokseen. Reviirien määrä oli 18, joista pesintä varmistui 12 tapauksessa (v.-86 16/5). Eniten lajia on todettu vuonna 1977, kun 37 reviiriltä varmistettiin 17 pesintää.

Esiintymiskuva oli pääosin entisenlainen. Uutta oli lehtopöllön pesintä peräti Nurmeksen korkeudella kaupungin pohjoispuolella. Pesintä on selvästi pohjoisin Itä-Suomen alueella tavatuista. Pesintä tapahtui viirupöllöille asetetussa pöntössä, mutta valitettavasti 6 munainen yrittäjä tuhoutui.

Keskimääräinen munamäärä oli edellisvuotta huonompi, mutta rengastuskäiseksi kehittyi lähes entisen kokoisia poikueita. Munapesiä tuhoutui neljä, joten poikastuotto jäi aloitettua pesintää kohden 1,90:een. Tuhoutumisprosentti nousee melko korkeaksi, koska se on peräti 33%.

Kiteellä ja Liperissä telkkä näytti vallanneen pöntön lehtopöllöltä. Kiteen pesässä oli 4.5. neljä munaa, mutta 29.5 jo kahdeksan telkän munaa. Liperissä munia oli ollut neljä ja myöhemmin telkkä pesi pönttöön. Lehtopöllö oli tehnyt uusintapesinnän noin 50 m päähän toiseen pönttöön. Munia oli vain 2 ja niistäkin vain toinen kuoriutui. Naaras todettiin 2-kv ikäiseksi.

Muninnan alkaminen selvisi tarkasti kahdella pesällä. Joensuun pesällä 1. muna oli munittu 9.4. ja Pyhäselän pesällä 19.4. Aloitus näyttää olleen myöhäisempi kuin edellisenä vuonna. Syyksi voi olettaa edeltäneen kovan pakkastalven, joka varmasti koetteli lehtopöllöjä.

Ravintokohteista mainittakoon Pyhäselän pesältä tavattu liito-orava. Poikasia rengastettiin 22, naaraita 7 ja koiraita 1. Lisäksi kontrolloitiin 3 naarasta. Joensuun naaras oli rengastettu Pyhäselän Salokylässä, Pyhäselän naaras pesäpoikasena 1984 noin kilometrin päässä ja Kiteen naaras kontrolloitiin edellisvuotisesta pöntöstä. Alunperin lintu on rengastettu Pyhäselässä poikasena.

Viirupöllö: Viirupöllön menestys jatkui edelleen. Entiset ennätyslukemat lähes kaksinkertaistuivat, mitä voidaan pitää pöntötyksen ansiona. Reviirejä löytyi 51 ja niiltä varmistui 27 pesintää (v.-86 27/18). Laji esiintyi paljolti samoissa kunnissa kuin lehtopöllö, mutta huomattavaa oli viirupöllön selvä lisääntyminen pohjoisissa kunnissa.

Pesintätulosta kuvaavat arvot olivat edellisvuoden kaltaisia; poikastuotto tosin parani hivenen. Kaksimunaisia pesiä oli 1, kolmemunaisia 14 ja neljämunaisia 6. Pesintöjä tuhoutui munavaiheessa kaksi ja poikasvaiheessa 1. Tuhoutumisprosentiksi tulee 11%. Kiteellä risupesä kallistui ja munat tippuivat. Liperissä taas ukkosmyrsky kaatoi pesäpötkön ja poikaset menehtyivät.

Kolmen pesän muninnan aloitus voidaan arvioida parin päivän tarkkuudella. Juuassa muninta on alkanut 10.4., Enossa 15.4. ja Iiomantsissa 18.4.

Pesistä 17 oli pöntöissä, 3 luonnonkoloissa ja 4 risupesissä. Viirupöllön pönttöjen asumisprosentiksi tulee 10%, mikä on edellisen vuoden luokkaa.

Viirupöllö, vaarallinen pesällä (Valok. Hannu Eskonen)

Taulukko 3. Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa v.1987. Luvut vasemmalta oikealle ovat havaittujen reviirien yhteismäärä/varmojen pesintöjen määrä. Suluissa pelkiksi tapaamisiksi tulkittujen havaintojen määrä.

	Huuhkaja	Hiiripöllö	Varpuspöllö	Lehtopöllö	Lapinpöllö	Viirupöllö	Sarvipöllö	Suopöllö	Helmpöllö	Kunta yht.
ENO	-	-	-	1/0	-	4/2	1/0	-	6/2	12/4
ILO	-	1/0	-	-	-	3/1	1/1	2/0	11/4	18/6
JOE	-	-	-	2/2	-	1/1	4/3	-	4/0	11/6
JUU	2/1	-	-	-	13/7	4/4	23/22	3/1(1)	43/20	88/55(1)
KES	-	-	1/0	1/1	-	2/1	-	-	13/0	17/2
KII	1/0	-	-	-	-	8/5	-	-	15/7	24/12
KIT	-	-	-	2/2	-	4/3(1)	4/4	1/1	25/18	36/28(1)
KOM	1/0	-	3/0	1/0	-	8/3	3/0	-	25/7	41/10
LIE	-	-	1/0(1)	-	-	1/0	3/3	1/1(1)	7/5	13/9(2)
LIP	-	-	0/0(1)	-	-	2/1(1)	6/5	0/0(1)	20/5	31/14(3)
NUR	-	-	-	1/1	-	3/1	3/3	1/0	19/9	27/14
OUT	-	-	-	-	-	-	-	-	4/0	4/0
POL	-	-	-	-	-	1/0	2/1	-	7/3	10/4
PYH	-	-	-	5/2	-	1/0	4/3(2)	-	16/6	26/11(2)
RÄX	-	0/0(1)	0/0(1)	1/1	-	3/2	5/4	-	9/3	18/10(2)
TOH	1/0	-	-	1/0	-	2/2	1/1	-	15/0	20/3
TUU	-	-	-	-	-	1/0	-	-	4/0	5/0
VAL	1/0	-	-	-	-	3/1	1/1	-	16/1	21/3
VXR	-	1/0	-	-	-	-	18/18	-	14/0	33/18
Yht.	6/1	2/0(1)	5/0(3)	18/12	13/7(1)	51/27(2)	79/69(2)	8/3(3)	273/90	455/209(11)

Viirupöllön aggressiivisuuteen joutui tutustumaan eräs juukalainen metsänomistaja. Hän löysi maasta poikasen ja kyykistyi sitä ihailemaan. Naaras ei tästä pitänyt vaan iski päälakeen viiden tikin verran huviveroa.

Viirupöllön poikasia rengastettiin ennätyselliset 62 ja naaraita 10. Naaraskontrolleja saatiin 6, joista mainittavin on Kimmo Koskelan Kontiolahdessa kontrolloima naaras, joka oli rengastettu Kajaanisissa 1978. Pesillä käytetystä ravinnosta mainittakoon lumikko ja liito-orava.

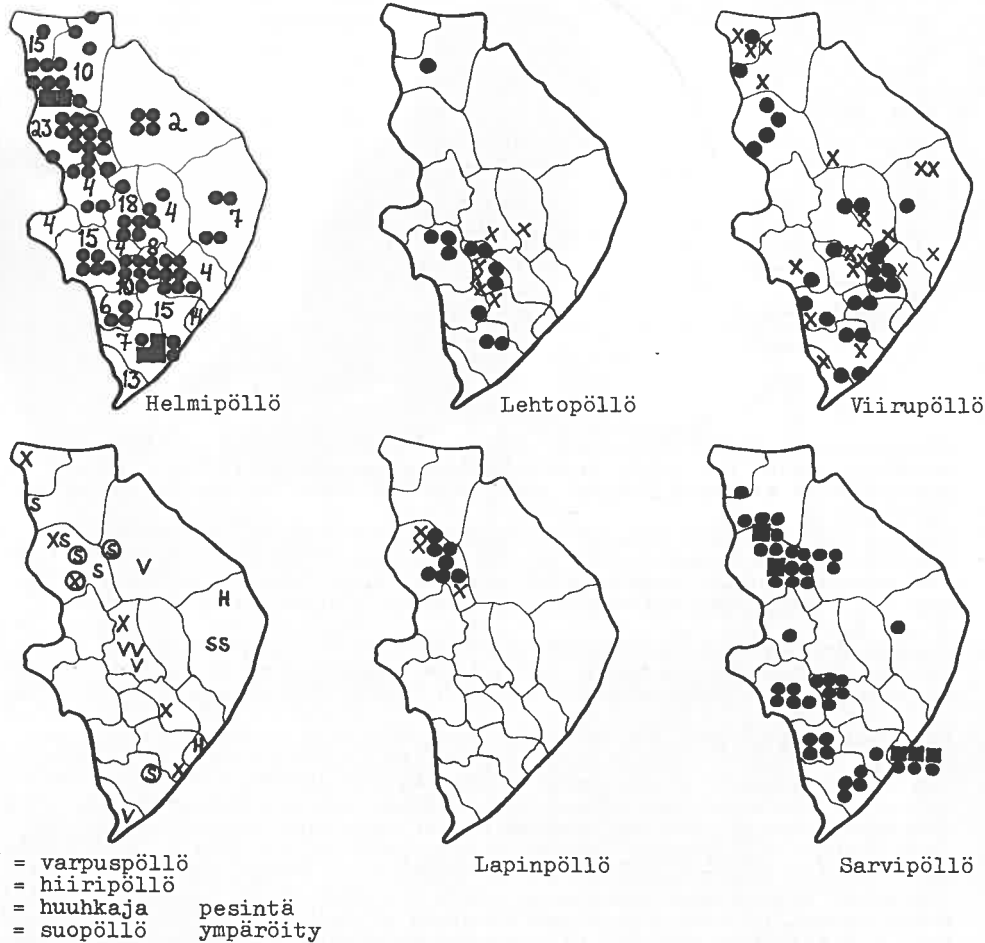
Hiiripöllö: Hyvästä myräväuodesta huolimatta hiiripöllöt olivat ka-teissa. Vain Ilomantsissa ja Värtsilässä kuultiin soidinta maaliskuun lopussa. Lisäksi Rääkkylässä tavattiin 1 yks. maaliskuun puolivälissä.

Lapinpöllö: Lapinpöllöjä tavattiin pesivänä vain Juuassa. Siellä pesintöjä oli aivan huippuvuosien tapaan. Kaikkiaan tavattiin 13 reviiriä, joista löydettiin seitsemän pesää. Kaikki löydetty pesät olivat vanhoissa haukanpesissä. Pieni aineisto haittaa päätelmien tekoa, mutta ero pesäpaikanvalinnoissa näyttää olevan melkoinen verrattuna vuoden 1985 pääosin Nurmeksessa tapahtuneisiin pesintöihin. Siellä risupesien osuus oli 13 pesän aineistossa 62% (Lehtoranta 1986). Mikkolan (1983) 185 pesän aineistossa risupesien osuus oli 83%. Juuan lapinpöllöt pesivät asutuilla seuduilla, missä metsissä ei paljonkaan ole pötkelöitä tms., mistä johtuen pesijät olivat ehkä pakotettuja hakemaan yksinomaan alueen risupesiiä.

Munamääriä ei selvitetty, mutta kuoriutuneita poikasia oli keskimäärin 4,25 (n=4) ja rengastusikään varttui pesintää kohden 3,00 poikasta (n=7), joten poikastuotto oli parempi kuin vuonna 1985 (2,13). Tuhoutuneita pesintöjä ei todettu, vaikka se yhdellä reviirillä on ollut mahdollista. Reviiriltä löytyi kanahaukan pesä, johon lapinpöllö oli kai vanut kuopan, mutta muna ei siruuta ei todettu. Pari asusteli läheisen autiotalon pihapelloilla koko alkukesän. Toisella reviirillä soidintava pari kaivoi kevyesti rakennetun tekopesän pohjan puhki eikä jatkanut pesintäyritystä vaikka pesä välillä korjattiin.

Lapinpöllöt pesivät jälleen hyvin Juuassa (Valok. Hannu Lehtoranta)

Vuonna 1985 todettiin Nurmeksessa pesinnät 49 metrin välein (Lehtoran-ta 1986). Nyt kaksi pesintää löytyi noin sadan metrin päästä toisis-taan. Nurmeksen pesintöjen tapaan epäiltiin taas yhden koiraan ja kah-den naaraan pesinnän mahdollisuutta. Kuten Nurmeksessa pesintöjen vä-lingen aikaero oli noin kaksi viikkoa. Poikasaikana koirasta tavattiin vain varhaisemman pesän luona ja maaastopoikueen mukana. Myöhempänä aloitetun pesinnän luona koirasta ei havaittu kahden yön tarkkailussa, eikä rengastuskäyntien aikana. Sama oli tilanne Nurmeksessa. Näyttää siltä, että lapinpöllökoiras voi hyvinä myyrävuosina houkuttella

Kartta 1. Eri pöllölajien alueellinen jakautuminen Pohjois-Karja-lassa v.1987. Merkkien selitykset: Helmipöllö; ● = pe-sät, (■ = 5 pesää), luvut = reviirien lukumäärä kun-nassa. Lehto-, Viiru-, Lapin- ja Sarvipöllö: ■ = 5 pe-sää, ● = pesä, x = reviiri. Hiiri-, Varpus- ja Suopöl-lö: ympäröity kirjain = pesä, kirjain = reviiri.

reviirilleen toisen naaraan, mikäli toinen pesäpaikka löytyy tarpeeksi läheltä. Parin viikon aikaero pesinnöillä viittaa siihen, että toisen naaraan houkuttelu tapahtuu ensimmäisen pesinnän haudonnan alettua. Oiras ruokkineen haudonta-aikana molempia naaraita, mutta poikasten var-tuttua se näyttää keskittyvän varttuneemman poikueen hoitoon. Sekä Nurmeksessa että nyt Juuassa varhaisemman pesinnän poikastuotto oli parempi kuin myöhäisemmän pesinnän. Hyvää lisätietoa saatiin selvitettyä lapinpöllöpoikueen liikkumisesta pesästä lähdön jälkeen. Em. varhaisemman pesyeen poikaset lähtivät pe-sästä maastoon n.14.6. ja olivat 200 metrin päässä pesästä 21.6.. Vä-hitellen poikue etääntyi pesästä ja tavattiin lentokykyisenä 26.7. noin 6,5 km lounaseen pesäpaikalta. Eräällä toisella pesällä poikaset rengastettiin pesään 13.6., josta ne ovat siirtyneet maastoon vajaan viikon sisällä. Kuukauden kuluttua 20.7. poikue oli 3,5 km lounaseen pesäpaikalta. Osittain lentokykyistä poikuetta luultiin uudeksi ja yk-si poikasista napattiin kiinni rengastusta varten, mutta se osoittautui jo kertaalleen kihlatuksi. Nämä havainnot osoittavat, että on suhtau-duttava varovasti osittain lentokykyisen poikueen merkitsemiseen pe-sinnäksi, mikäli lähialueilla on todettu pesintä. Toisaalta hyvillä alueilla lapinpöllöt voivat pesiä hyvinkin lähellä toisiaan. Lapinpöllön poikasista rengastettiin 21 ja naaraita 2. Vuoden mainiteok-si voidaan nimetä Jari Halosen puuhun kiiivetessään tekemä naaraan kiinnisiippaus täydestä syöksystä. Pyhäselässä tavattiin 1 yks. kesäkuun alussa.

Huuhkaja: Huuhkajareviirejä löydettiin normaalit kuusi, mutta vain yksi pesintä varmistettiin. Juuassa pesä oli hakkuualueella, jossa taimien istuttaja törmäsi työssään pesälle pienten poikasten aikana ja pesintä epäonnistui. Valtimolla kuultiin reviiriltä ääntelyä ja löydettiin kuovittu pesäkuoppa. Muut ääntelyreviirit todettiin Juuassa, Kiihtelys-vaarassa, Kontiolahdessa ja Tohmajärvellä. Huuhkajan heikon pesinnän takana voi olla edeltänyt pakkastalvi, joka saattoi heikentää lintuja liiaksi, koska samaan aikaan jäniksiä oli hy-vin niukasti.

Varpuspöllö: Niukkaa on pikkupöllön esiintyminen. Vain viisi ääntely-havaintoa ja kolme maaliskuussa tavattua yksilöä. Tulos on todella heikko kun huomioidaan lähes kolmentuhannen kuuntelukilometrin otos.

Suopöllö: Myyrätilanteeseen nähden yllättävän niukka esiintyminen. Re-viirejä todettiin 8 ja niiltä varmistui 3 pesintää. Lisäksi kolme ta-paamiseksi luokiteltavaa havaintoa. Juuassa heinäpellolla olleen pesän kolme poikasta jäivät niittokoneen teriin. Kiteellä poikasista kehittyi kolme ja Lieksassa 7-munaisesta pe-sästä rengastettiin 4 poikasta.

Sarvipöllö: Sarvipöllöä esiintyi melko runsaasti. Reviirejä kertyi 79 ja niiltä 69 varmaa pesintää (v.-86 15/12). Lisäksi tehtiin kaksi ta-paamishavaintoa. Eniten sarvipöllöjä pesi Juuassa ja Värtsilässä. Kiteen neljää pesin-tää voi pitää myyrätilanteeseen nähden yllättävän vähäisenä määränä. Kohtalaisesti pesintöjä todettiin läänin keskiosissa Lip-Rää-Joe-Pyh-alueella. Pääosa havainnoista on maastopoikasvaiheessa tehtyjä, joten poikasmäärä on todettu varmasti vain kolmasosassa löydöistä. Poikasmäärä oli var-sin keskinkertainen, kun rengastusikäisiä oli keskimäärin 3,50 poikasta per poikue. Yksi munapesä havaittiin tuhoutuneeksi. Juuassa kahden peltorikkaan ruudun parimäärä laskettiin. Vuokossa pesi 10x10 km ruudussa vähintään 9 paria ja kirkonkylässä vähintään 8 pa-ria. Kaikki löydettyt pesät olivat vanhoissa harakan ja variksen pesissä.

Sarvipöllön poikasia rengastettiin 62, mikä on selvästi uusi ennätysmäärä. Maastopoikasten kiinnittämiseen keksittiin uusi keino, mikä lisäsi selvästi rengastusmahdollisuuksia.

Taulukko 4. Pöllörengastukset Pohjois-Karjalassa v. 1987. Luvut vasemalta oikealle: poikasrengastukset + naarasrengastukset + naarasraskentollit.

Rengastaja	Huuhkaja	Hiiripöllö	Varpuspöllö	Lehtopöllö	Lapinpöllö	Viirupöllö	Sarvipöllö	Suopöllö	Helmipöllö
Halonen Jari					5 + 2 + 0		6 + 0 + 0		12 + 2 + 0
Komuro Risto									6 + 1 + 0
Kontkanen Harri									5 + 1 + 0
Korhonen Veikko						2 + 0 + 0			5 + 1 + 0
Koskela Klemo				3 + 2 + 1		7 + 2 + 2	7 + 0 + 0		32 + 7 + 0
Lappi Esko								4 + 0 + 0	7 + 1 + 1
Lehtoranta Hannu				0 + 1 + 0	13 + 0 + 0	10 + 1 + 0	15 + 0 + 0		77 + 21 + 0
Lehtoranta Jouni					3 + 0 + 0	4 + 1 + 0	11 + 0 + 0		5 + 1 + 0
Miettinen Juba				16 + 4 + 2		35 + 5 + 4	23 + 0 + 0		90 + 27 + 2
Pusa Veli				3 + 1 + 0		4 + 1 + 0			6 + 2 + 0
Timonen Pentti									3 + 0 + 0
Yht.	-	-	-	22 + 8 + 3	21 + 2 + 0	62 + 10 + 6	62 + 0 + 0	4 + 0 + 0	248 + 68 + 3

Sarvipöllön poikaset (Valok. Hannu Lehtoranta)
Hiiripöllöt olivat lähes tyystin kateissa (Valok. Hannu Eskonen)

Lopuksi:

Mennyt pöllövuosi oli mielenkiintoinen. Monissa osissa Pohjois-Karjalaa myyräkannat ovat nousussa, joten tulevalta pesimäkaudelta voi odottaa runsaita pöllöhavaintoja. Ennustan ainakin Eno-Kontiolahti alueelle hyvää vuotta. Juuan myyrähuipun pysyminen yli pesimäkauden on epävarmaa. Kitee-Kesälahdella voi olla kaikkein hiljaisinta. Muualla uskon myyräkantojen jatkavan nousuaan.

Petolintuvastaavan terveisinä tulevalle pesimäkaudelle viittaamaan edellisvuoden katsauksen lopputekstiin, joten lukaiskaapa se muistin virkistämiseksi.

Uusia toivomuksia en tällä kertaa rohkene esittää. Muistutan vain havaintojen ilmoittamisesta sekä petolomakkeilla että atlakseen. Havaintojen ilmoittamisessa yksityiskohtaisuus on paljon parempi kuin ylimalkaisuus.

Suositan taas tutustumista Lintumies-lehden valtakunnalliseen petolintuyhteenvetoon (HAAPALA & SAUROLA 1987).

Toivotan kaikille hyvää lintuvuotta. Palauttamalla havaintosi ajoissa teet petolintuvastaavan onnelliseksi.

KIRJALLISUUS

HAAPALA & SAUROLA 1987: Petolintujen pesintä Suomessa 1987.-Lintumies 22:245-251.

LEHTORANTA, H. 1986: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1985.-Siipirikko 13: 18-26.

LEHTORANTA, H. 1986: Lapinpöllön (*Strix nebulosa*) pesinnästä Pohjois-Karjalassa vuonna 1985.-Siipirikko 13: 54-60.

LEHTORANTA, H. 1987: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1986.-Siipirikko 14: 10-18.

YÖLAULAJAT 1987

Markku Halonen

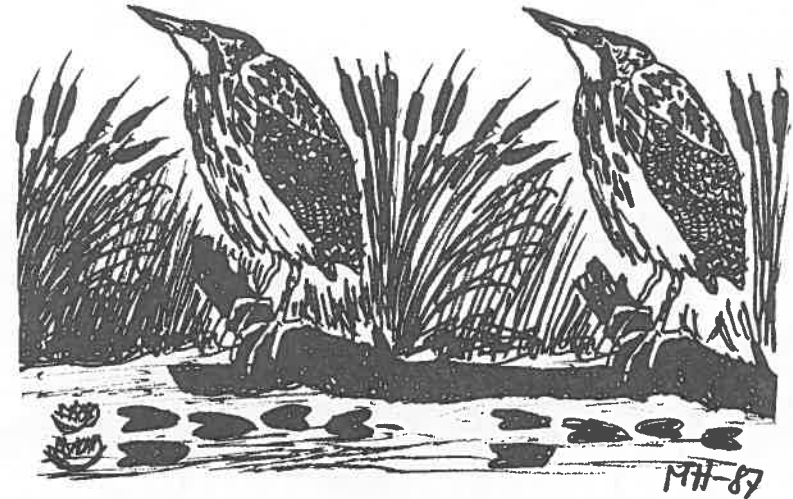
Yölaulajapuoli on ollut vähän rempallaan, edes yhteenvetotaulukkoa ei ole lehdessämme näkynyt kuin silloin tällöin. Asiaan on nyt tulossa korjaus ja ylläkirjoittanut on lupautunut hoitamaan yölaulajapuolen tästä eteenpäin. Palsta pyritään rakentamaan kahdesta osasta; lyhyitä luonnehdintoja kertomuksen muodossa, sekä yhteenvetotaulukko kunnittain ja lajeittain.

Kesä -87 oli olevinaan viileä ja sateinen, (niinhän kesät ovat aina). Yölaulajia se ei mahdollisesti haitannut, sillä niitä kuultiin suunnilleen yhtä paljon kuin vuonna -86. P-K:n runsaimmiksi yölaulajiksi on selvästi osoittautuneet viitakerttunen ja satakieli, (kumpikin laji lohkaisi yölaulajain yhteismäärästä noin kolmanneksen). Parhaiten kuunneltuja ja kompattuja kuntia olivat Tohmajärvi, Pyhäselkä, Värtsilä, Joensuu, sekä Liperi. Havaintolomakkeita palautettiin 15 kpl ja muutamia haviksia tuli tietoon myös suullisesti.

Seuraavana havainnoijien nimet, (lomakkeen palauttaneen nimi alleviivattu).

Jari ja Henna Halonen, Markku ja Asko Halonen, Raimo Heinonen, Heikki Holmström ja Outi Isokääntä, Petri Hottola, Juhani Hyttinen, Hannu Kauhanen, Lauri Karttunen, Matti Kapanen, Harri Kontkanen, Kari Koskela, Harri Kämäräinen, Esa Laaninen, Hannu ja Aila Lehtoranta, Mauri Leivo, Juha Merilä, Juha Miettinen, Kimmo Martiskainen, Marko Ojala ja Esko Lappi, Ari Parviainen, Jouni Pursiainen, Matti Riikonen, Kauko Rouhiainen, Ari Tanskanen, Erwin Tuppurainen, Juha Valonen, sekä Kimmo Koskela, Heikki Pönkä, Jukka Ratilainen, Hannu Räsänen, Rauno Nivanaho, I.Holopainen ja Alpo Parkkonen.

Kaulus-uuhkia löytyi vain muutamia huutelijoita tuttuun tyyliin: tällä kertaa 10.5 lähtien Kit Muljulassa, 16.5 Out Sätöslahdella, sekä 22.5 eteenpäin Joe Höyt.kanavalla. Ruista oli ranteissa vain kymmenellä räkkällä ja enpä ihmettele, jos lintumiehetkin pian narisevat räkkäkantojen vähyyttä. Luhdasta kuului mukavasti kolmisenkymmentä huittia; eniten niitä oli pakkautunut Tohmajärveen, (ainakin kaheksan).

Satakieliä lauleli koko alueella aina Juukaa myöten. Suurimmat keskittymät sijaitsivat Tohmajärven, Pyhäselän ja Liperin alueilla. Yksi satakielen pesäkin löytyi Rääkkylän Sangenlahdesta lepikon pohjalta. Pesässä oli 16.6 neljä munaa ja niistä varttui kolme poikasta, jotka saivat muistoksi alumiiniset käyntikortit. Pensaissa asustelevia sirkkoja sirisi edellisvuotista vähemmän, kun taas viitasirkkoja sirisi normaalisti. Luhtakerttuset panivat parastaan, samoin viitakerttusetkin näyttävät hieman runsastuneen viime vuoteen verrattuna. Viitaseen pesä löytyi Juuan Etelä-Vuokosta ja 15.6 pesässä piipitti neljä poikasta. 7.6 päästiin Värtsilässä seuraamaan muutaman metrin päästä pesäänsä rakentavaa luhtakerttusparia. Rytikerttusasia rytisi mukavasti ajalla 2-30.6, mutta niiden määrä voi olla merkittävästikin suurempi, ja sehän selviäisi ruovikoita tarkemmin komppaamalla/soutelemalla. Hyvin monen rydärien laulu peittyy varmasti ruokokerttusen pärinän alle, joten rydärien lukumäärä vääristyy varmaan tämänkin takia. Sellaiselta näytti yökkösrintama -87. Tulevaisuuden takia kaikki yölaulajien pesälöydöt voisi ilmoittaa, nehän ovat vähälukuisuutensa takia mielenkiintoisia. Putsatkaapa korvanne tulevaa kesää varten ja lähettäkää lomakkeet, toivoo yökyöveli.

Taulukko 1. Yölaulajat Pohjois-Karjalassa 1987. (Suluissa olevat luvut vuoden 1986 summat, vertailun vuoksi).

	Kaulus- haikara	Ruis- räikkä	Luhta- huitti	Sata- kieli	Pensasirkka- lintu	Viitasirkka- lintu	Luhta- kerttunen	Viita- kerttunen	Ryti- kerttunen
Juuka	-	-	-	2	1	-	-	4	-
Eno	-	1	-	-	-	-	-	2	-
Kontiolahti	-	-	-	1	2	-	1	6	-
Otokumpu	1	-	-	2	-	-	-	1	-
Polvijärvi	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ilomantsi	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Lieksa	-	-	-	14	3	1	1	16	-
Joensuu	1	3	1	15	6	1	4	9	3
Pyhäselkä	-	-	1	26	4	-	2	14	-
Tuupovaara	-	-	-	-	3	-	-	1	-
Kiihtelysvaara	-	1	-	4	3	-	2	4	-
Liperi	-	-	2	21	4	1	2	12	-
Rääkkylä	-	1	3	10	5	-	3	15	1
Kitee	1	-	4	7	6	1	1	1	1
Pohmajärvi	-	1	12	35	5	2	7	47	2
Kesälahti	-	-	-	4	-	-	-	1	-
Värtsilä	-	5	1	7	6	-	6	23	-
Yhteensä	3(3)	12(22)	24(22)	150(176)	46(53)	6(7)	29(23)	160(125)	7(4)

PS. Yölaulajaprojektin vetäjä Pertti Koskimies patistaa lintuharrastajia yölaulajien reittilaskentaan. Nämä laskennat käynnistyvät toden teolla keväällä -88 ja nyt sitä varten on omat lomakkeet täyttö ja laskentaohjeineen.

Jos olet kiinnostunut ko laskennoista, niin lomakkeita ja ohjeita saat aluevastaava Harri Kontkaselta, tilaamalla kirjeitse osoitteella 81235 Lehtoi tai puhelimitse: 973-79865.

TI EDONANTOJA

MYÖHÄINEN PULMUSPARVI RÄÄKKYLÄSSÄ

Liekö leudon sään ansiota kun maakuntaamme on jäänyt käyskentelemään tavallista enemmän muuttolintuja, peippoja, rastaita, vesiäisiä... Yllättävää oli todeta kahdeksantoista pulmuseen parvi 3.1. Rää Haapasalmessa. Linnut ruokailivat viime syksyiltä puimatta jääneessä kaurapellossa, jossa oli kuhilaita vielä näkyvillä. Ne lentelivät rauhatomasti laskeutuen välillä hangelle. Seuranaan niillä oli toistasataa sirkkua, parikymmentä tulkkua sekä neljä närhettä. Pakkasen alkaessa kiristää otettaan pulmuset häippäsivät. Viimeinen havis oli 17.1., jolloin pellolla oli vielä säpinää, kaksi pulmusta, 150 sirkkua, närhiä ja harakoita sekä 25 teertä. Niinpä kaurat loppuivat hetimiten ja 30.1. pellolla oli jäljellä vain 30 teertä ja 20 sirkkua. Pulmunen on talvivieraana Pohjois-Karjalassa hyvin harvinainen, tal-

Pulmusia (Valok. Hannu Eskonen)

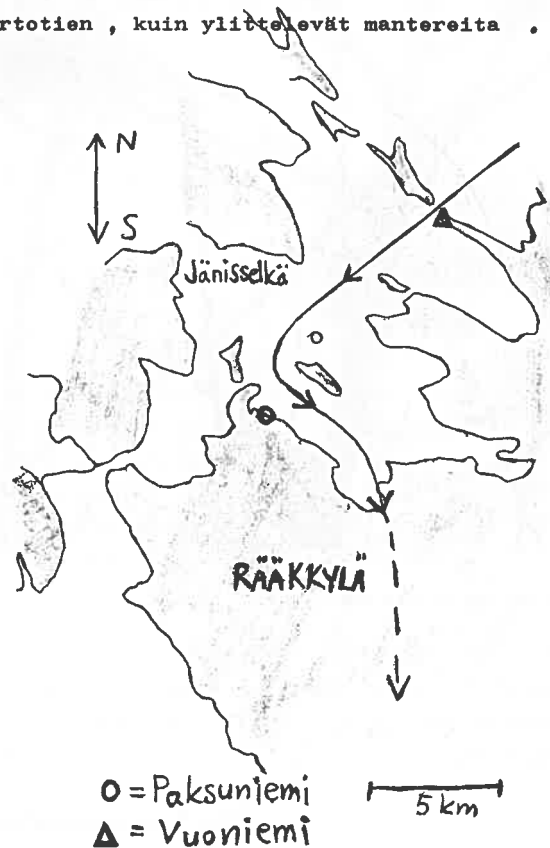
vilintukatsauksissakin on havaintoja muutamia poikkeuksia lukuunottamatta vain aikaistelujoista, nekin muutamaa yksilöä kerrallaan koskevia. Rääkkylänpuolen muista viivytelijoista mainittakoon järri 9.1. sekä lapinharakka 24.1.

Markku Halonen

MUTKIA MATKASSA

Mielenkiintoinen ilmiö oli nähtävilläni viime syksynä stajitessani lintujen lähtöä Rääkkylän Paksuniemen kärjessä. Arktikan massapäivänä 24.10. olin paikalla klo 7.20-12.35 sekä 13.20-14.45. Tuona aikana muutti noin 2000 allia, 310 pilkkasiipeä ja reilut 70 kuikkalintua, myös muuta näkyi (mm. parisataa joutsenta, 1500 valkoposkea, 2500 hanhi sp:tä sekä 260 Anseria, joista 60 tundralaista ym.) mutta ne eivät liity niinkään aiheeseen. Myös Vuoniemessä oli havainnointia aamusta iltaan, määrät olivat jonkin verran suuremmat, mutta tärkeintä on Vuoniemen sijainti koilliseen

Vesilintujen erikoinen mutka muuttomatassa
RÄÄ Jänisselällä . Ne valitsevat mieluummin
kiertotien , kuin ylittävät mantereita .

Paksuniemestä sekä vesiäisten kapea muuttoputki suoraan niemen editse Tikansaaren ja Vuoniemen välistä. Paksuniemessä parvet tulivat luoteesta, kun puolestaan Vuoniemessä normaalisti noin koillisesta. Ilmiö johtuu psykologisista muuttoesteistä, vesiäisten ollessa kyseessä - mantereesta. Ne lentävät normaalisti lounaaseen Vuoniemen editse, mutta Jänisselän ylitettyään on vastassa suuri Hyytsaari sekä Vuorilahden niemi, tällöin vesiäiset seuraavat mieluummin vesistöä, kuin nousevat mantereen päälle. Tässä tapauksessa se on hyvä ratkaisu: ne voivat lentää vielä pitkän matkan Jänisselän eteläisimpään perukkaan, sitten onkin jo manner auttamattomasti edessä. Itseni kannalta näin vesiäiset läheltä. Katso kartta!

Markku Halonen

PKLTY TIEDOTTAA

PKLTY TIEDOTTAA

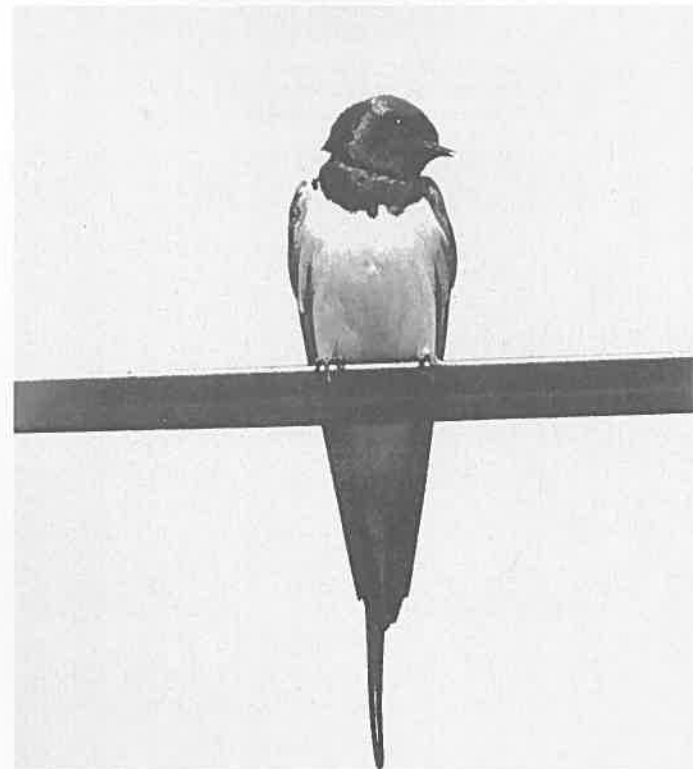
PKLTY r.y:n KOKOUKSET

Vuosikokous 30.3.1988. Jouko Tiussa esittää diakuvia VENEZUELASTA. Pöllöretki kokouksen jälkeen!

27.4. Mauri Leivo esittää dioja, ATLASPROJEKTI.

Syksyn kokoukset: 28.9., 26.10. ja 30.11. Kaikki kokoukset Joensuun yliopiston biologian laitoksella alkaen klo 18.00.

UUTTA S Ä Ä K S I K I R J A A saatavana jäsenhintaan á 150 mk
Timo Karkiaiselta puh. 973-122191.

Kevät tulee! Kaivahan kiikarit esiin!

Kuusamon kunta Kaiterantie 22, 93600 Kuusamo ☎️ vaihde 989-11951

H A A S T E

PONGAUKSEN "SM-KISA" KUUSAMOSSA

5. kansallinen ja 3. kansainvälinen pongauskilpailu
la 18.6. - su 19.6.1988

Kilpailuaika: Kesto 1 vrk (24 t)
Alkamisaika 18.6.1988 klo 11-13

Rallikokoukset: Ilmoittautuminen 18.6.1988 klo 10-11 Rukahovissa
- kuumat vihjeet, säännöt, lehdistö, ryhmäkuva
Tulosten purku 19.6.1988 klo 15 Rukahovissa
- sauna osanottajille klo 13-15

Ennakoilmoittautuminen osallistuvista ryhmistä toivotaan tehtävän
72.6.1988 mennessä joko Hannu Hautalalle (Kiestingintie 12, 93600
KUUSAMO, puh. 989-11056) tai Heikki Seppäselle (Ruijantie 2-4 i 30,
93600 KUUSAMO, puh. 989-3501).

Kilpailusäännöt "Kuusamon hengessä" entiset.
Vuoden 1987 tuloksista katso Aureola 3/87 ja Lintumies 5/87.

LYL on lahjoittanut kisaan upean kotkaveistoksen kiertopalkinnoksi
"kolmella kiinnityksellä omaksi".

Pongokisan osanottajille varataan yhteinen tila (saunomismahdollisuus),
jossa jo perjantaina tulevat voivat yöpyä. Samassa paikassa otetaan
kisan jälkilöylyt sunnuntaina. Yöpymismahdollisuus maanantaiaamuun.
Paikka tarkemmin ennakoilmoittautumisen yhteydessä.

Edullista majoituspakettia voivat halukkaat tiedustella myös Ruka-
hovista. Puh. 989-3131.

Haastajat: Kuusamon vanhat/87
Hannu Hautala, Kari Engelbarth, Olli Näyhä &
Heikki Seppänen

MOTTO: Tule hakemaan 1. kiinnitys kiertopalkintoon ja
todistamaan 110 lajimäärän rikkoontuminen.

KUUSAMO NATURA KUUSAMO NATURA KUUSAMO NATURA KUUSAMO NATURA

Riekko ja laulujoutsen, todennäköiset pinnapussin kartuttajat Kuusamon
rallissa (Valok. Hannu Eskonen)

JOUKKOJULKAISU

SIIPIRIKKO Vol. 14 1987

	Sivu/N:o
Halonen Markku. Henkipatto harakka.....	121/4
Halonen Markku ja Tiussa Jouko. Talvilinnut 1986/87 Pohjois-Karjalassa.....	99/4
Kontkanen Harri. Yölaulajat.....	29/1
Kontkanen Harri. Syysmuutto 1986 Pohjois-Karjalassa.....	67/3
Kontkanen Harri, Koskela Jouni ja Harri Kämäräinen. Kevätmuutto 1986 Pohjois-Karjalassa.....	35/2
Lappi Esko. Katsaus Karjalan karapuroilta.....	19/1
Lehtoranta Hannu. Pesälaatta petopesille.....	123/4
Lehtoranta Hannu. Päiväpetolinnut 1986 Pohjois-Karjalassa.....	82/3
Lehtoranta Hannu. Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1986	10/1
Leivo Mauri. ARK-uutisia.....	62/2
Miettinen Juha. Kesähavainnot 1986 Pohjois-Karjalassa	54/2
Miettinen Juha ja Latja Ari. Höytiäisen kanavan lintuasema 1986..	3/1
Parviainen Ari. Arktika keväällä 1986 Pohjois-Karjalassa.....	74/3
Parviainen Ari. Rariteetit 1986 Pohjois-Karjalassa	111/4
Pursiainen Jouni. Kevään 1986 vaelluslinnut.....	45/2
Pursiainen Jouni. Vaelluslinnut ja osittaismuuttajat syksyllä 1986 Pohjois-Karjalassa	76/3
Tanskanen Ari. Atlasvuosi 1986.....	25/1
Tiussa Jouko. Pohjois-Karjalassa rengastettujen lintujen löytökatsaus 1983-87, I isot linnut.....	47/2
Tiussa Jouko. Pohjois-Karjalassa rengastettujen lintujen löytökatsaus 1983-87.....	89/3
Sekalaisia	
Tiedonanto.....	31/1
Vetoamus.....	31/1
VOL.1986.....	31/1
Ilmoituksia.....	64/2
Tiedonantoja.....	125/4
PKLTY tiedottaa	95/3
Tiedonantoja.....	125/4
Toiminta ja talousarvio vuodelle 1988.....	127/4
Ilmoituksia.....	128/4